

POCHODEŇ SVĚDOMÍ (úryvky z eseje)

Tomáš Halík

(...) Jan Palach se neupálil na protest proti okupaci, jak se často nesprávně tvrdí, nýbrž proti jejím důsledkům, které se v té době začaly projevovat: Národní vůle k odporu začínala ochabovat, režim chytře, krůček po krůčku, utahoval smyčku a dusil poslední zbytky politických výdobytků pražského jara. Začínala se tragédie morální korupce společnosti a student Jan se stal svou absolutní obětí světle, které mělo v šeru polopravd, naivních iluzí a záměrných lží prorockým, varovným a burčujícím způsobem osvětlit tuto pravdu o nás samých, o národní situaci, o smyslu doby, do níž jsme byli postaveni. V době, kdy mnozí začínali dávat přednost zachování kariéry před ctí, Jan těm, kteří se začali třást o „existenci“ (ve smyslu dobrého bydla), ukázal způsobem nejvýmluvnějším, že život může být dokonce něčím víc než jen „biologickou existencí“ – může být příležitostí vydat svědectví pravdě. (...)

(...) V té mrazivé noci, když jsem nesl pod zimníkem Prahou posmrtnou desku Jana Palacha, jsem si uvědomil, že definitivně skončilo pražské jaro a naděje na blízké dosažení politické svobody, že s celou společností vstupujeme do mrazivé noci. „Tato noc nebude krátká – beránka vlku se zachtělo, bratříčku, zavírej vrátka,“ zpíval tenkrát bard protestu naší generace Karel Kryl. Myslel jsem na ty, kteří s Palachem údajně losovali o pořadí, odhodlání ke stejnému činu. Co bych měl teď udělat, kdybych nosil v kapse papírek s nápísem Pochodeň číslo dvě? Nestali jsme se všichni, kdo jsme Janovou obětí zasaženi a osloveni, v jistém smyslu „pochodní číslo dvě“? Není každý z nás nyní na tahu, aby na jeho čin nějak odpověděl? Jaký tvar by měla mít moje oběť, můj protest, můj plamen? Tato myšlenka mi nedala spát. Možná že tady někde byl prapočátek rozhodnutí, které mne později přimělo hledat cestu k podzemní církvi a které mne dovedlo k tajnému svěcení a ke kněžské činnosti „v ilegalitě“. Palachova oběť mne však nejdříve přivedla k rozhodnutí, že nebudu emigrovat, i když na tuto zemi přicházejí těžké časy a ani já to jistě nebudu mít lehké. Slíbil jsem si, že se však komunisty za žádnou cenu nedám koupit ani zastrašit. A když mi pak v osmdesátých letech u výslechů tu slibovali, tu vyhrožovali, vzpomněl jsem si vždy na Palacha a dostal sílu říci ne. Já opravdu nejsem rozený hrdina, možná bych to bez vzpomínky na Jana nedokázal. Víím z řady osobních svědectví, že do života nemála lidí Palach vstoupil tak, že před normalizačním cynismem vnitřně nekapitulovali. Že to byla menšina? Zaplat Pánbůh za každého z nich! Ne, jeho smrt nebyla marná, už také pro tuto ohnivou hráz ve svědomí nemála lidí jeho generace. Ano, slyším ten hlas velebené „většiny“: Jan Palach stejně nic nezmohl, lidé vystáli frontu před jeho rakví, ale za chvíli už zapomněli – normalizace přece přišla. Na obhajobu Palachovy památky mohu nabídnout jen osobní zkušenost svých přátel a mou vlastní: pro náš život tato oběť marná nebyla (...)

Zdroj: Tomáš Halík. Pochodeň svědomí. Dostupné na www.janpalach.cz.